

Meditatief moment 24 september 2024 om 19.00 uur

De Bosbeskapel Wijkgemeente Den Haag - Zuidwest

Voorganger: Sandra den Hollander

Kunstwerk 'Troost', Hannelieke van de Beek

Welkom

Goedemiddag, welkom, fijn als u/jullie meeluisteren met het meditatieve moment van de Protestantse gemeente Den Haag – Zuidwest vanuit de Bosbeskapel. Mijn naam is Sandra den Hollander.

Eerst ontsteek ik de gemeentekaars aan het Licht van Christus, dat door de paaskaars wordt gesymboliseerd.

Lied: Lied 511, Door goede machten trouw en stil omgeven

Cantorij Emmeloord o.l.v. Co Jongsma-Hoekstra; Dirk Donker, orgel (bron: KRO-NCRV)

Bijbellezing: Psalm 139:1-12 (NBV21)

HEER, U kent mij, U doorgrondt mij,
U weet het als ik zit of sta,
U doorziet van verre mijn gedachten.
Ga ik op weg of rust ik uit, U merkt het op,
met al mijn wegen bent U vertrouwd.
Geen woord ligt op mijn tong,
of U, HEER, kent het ten volle.
U omsluit mij, van achter en van voren,
U legt uw hand op mij.
Wonderlijk zoals U mij kent,
het gaat mijn begrip te boven.
Hoe zou ik aan uw aandacht ontsnappen,
hoe aan uw blikken ontkomen?
Klom ik op naar de hemel – U tref ik daar aan,
lag ik neer in het dodenrijk – U bent daar.
Al verhief ik mij op de vleugels van de dageraad,
al ging ik wonen voorbij de verste zee,
ook daar zou uw hand mij leiden,
zou uw rechterhand mij vasthouden.
Al zei ik: 'Laat het duister mij opslokken,
het licht om mij heen veranderen in nacht,'
ook dan zou het duister voor U niet donker zijn –
de nacht zou oplichten als de dag,
het duister helder zijn als het licht.

Meditatief moment

We kijken naar het kunstwerk 'Troost' van Hannelieke van de Beek. Wat zien we?

De kleuren blauw en geel en rimpelingen, rimpelingen op het strand, rimpelingen in het water, in de zee? En licht...

Kun je elke rimpeling onvoorwaardelijk ontvangen en ook datgene wat het in je raakt?

Kun je erop vertrouwen dat elke rimpeling klopt en alles zijn eigen wijsheid en tijd heeft?

Kun je het leven ontvangen zoals het stroomt en daarin aanwezig blijven?

We kunnen onveiligheid, angst en twijfel in onszelf ervaren?

We kunnen ervaren dat we niet sterk genoeg zijn en het niet aankunnen.

De Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer stuurde vanuit een Berlijnse gevangenis een gedicht aan zijn verloofde en zijn familie. Het is een bekend lied geworden: 'Door goede machten trouw en stil omgeven' (lied 511 in het *Liedboek; Zingen en bidden in huis en kerk*). Het lied is in bijzondere omstandigheden geschreven. In het lied spelen de begrippen troost en trouw een belangrijke rol; al in de eerste regel van het lied worden ze genoemd. Deze begrippen zijn met elkaar verbonden, ook in taalkundig opzicht. Het begrip troost betekende in voorchristelijke tijden zekerheid, vertrouwen, hulp.

We weten dat Bonhoeffer toen in de gevangenis zat. Zijn getuigenis van troost en de beleving van trouw klinkt door die omstandigheden levensecht; echter kan niet. Andere mensen treft ook de ervaring van eenzaamheid, pijn en leed in hun eigen omstandigheden. Overigens is het een illusie om te denken dat we ons gevoel kunnen ontlopen. Gevoel zit in onszelf. Altijd! Iets in de buitenwereld raakt dit alleen maar aan. Dat we iets uit de weg gaan betekent dus niet dat het weg is. Gevoel blijft altijd geduldig wachten totdat we het een keer ontvangen en het leven zal ons elke keer precies de juiste ervaring aanreiken om het gevoel te ontvangen en juist daarin te voelen en ervaren liefde en kracht. Gevoelens die we niet ontvangen komen mee in de onderstroom in alles wat we doen en zeggen. Bonhoeffer ervaart 'goede machten' (engelen) om hem heen. Die zijn voor hem reëel en dringen door de gevangensmuren heen, tot aan zijn geliefden. Het vermogen van de ziel schept een onzichtbaar rijk met een werkelijkheidsgehalte dat anders, groter is dan wat hij ooit heeft beleefd.

Het oerwoord van 'borg' betekent zekerheid. Die betekenis is nog zichtbaar in borg als zekerheidstelling. Maar er is ook die andere betekenis: in de plaats stellen, voor iemand borg staan. Iemand die zich geborgen weet, is niet (meer) alleen. De eenzaamheid van de lijdende mens is opgeheven – er is iemand die in de plaats gaat staan. Het 'ik' van de mens wordt als het ware opgenomen in de borg. De oude Heidelbergse Catechismus zet hiermee in: de enige troost voor mensen – in leven en in sterven – is dat dat die zichzelf niet toebehoort, maar aan Christus. Christus als borg, dat is wat Bonhoeffer ervaart. Christus neemt de plaats in van Bonhoeffer als gevangene, als eenzame, als lijdende. De slotregels van het lied bevestigen het vertrouwen, de zekerheid en de troost:

*God is met ons des avonds en des morgens,
is zeker met ons elke nieuwe dag.*

Meditatieve stilte

Muziek: Gott soll allein mein Herze haben, Cantate BWV 169, Sinfonia o.l.v. Ton Koopman

Gebed

Heer, blijf bij ons,
want het is avond en de nacht zal komen.

Blijf bij ons en bij uw ganse kerk
aan de avond van de dag,
aan de avond van het leven,
aan de avond van de wereld.

Blijf bij ons met uw genade en goedheid,
met uw troost en zegen,
met uw Woord en Sacrament.

Blijf bij ons
wanneer over ons komt
de nacht van beproeving en van angst,
de nacht van twijfel en aanvechting,
de nacht van de strenge bittere dood.

Blijf bij ons
in leven en in sterven,
in tijd en eeuwigheid.

Lied: Be thou my vision - John Rutter, The Cambridge Singers